

เอกสารประกอบการเรียน

วิชาพระพุทธศาสนา ส33201

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

หน่วยที่ 4 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

เล่มที่

6

เรื่อง

สาราณียธรรม 6

สุพจน์ วชิระพรโยธ

ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการ

โรงเรียนกระสังพิทยาคม

อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

เอกสารประกอบการเรียน
วิชาพระพุทธศาสนา ส33201 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม
หน่วยที่ 4 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
เล่มที่ 6 เรื่อง สาราณียธรรม 6

สุพจน์ วชิระพรไชย
ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการ

โรงเรียนกระสังพิทยาคม อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ



การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน ได้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด จะทำให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่เรียนรู้อยู่เสมอ ดังนั้น การทำเอกสารประกอบการเรียนจึงเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นคว้าหาคำตอบได้ด้วยตนเอง

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 6 เรื่อง สาราณียธรรม 6 จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบ การเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส33201 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมีเนื้อหาสาระสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เนื้อหาในเล่มประกอบด้วย

1. ความหมายของสาราณียธรรม 6
2. ประเภทของสาราณียธรรม 6
3. ความสำคัญของสาราณียธรรม 6

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารประกอบการเรียนเล่มนี้ จะเกิดประโยชน์และสะดวกต่อผู้เรียนในการศึกษาหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพของแต่ละบุคคล ขอขอบคุณท่านผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการโรงเรียน และคณะครู โรงเรียนกระสังพิทยาคมทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษา ชี้แนะแนวทางในการจัดทำเอกสารประกอบการเรียนเล่มนี้จนสำเร็จ และนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

สุพจน์ วชิระพรไชย

สารบัญ



เรื่อง	หน้า
คำนำ	
สารบัญ	
คำแนะนำในการใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา	1
มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สาระเรียนรู้แกนกลาง จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ	3
ผังมโนทัศน์	4
แบบทดสอบก่อนเรียน	5
อธิปไตย 3	7
ความหมายของสาราณียธรรม 6	7
ประเภทของสาราณียธรรม 6	7
ความสำคัญของสาราณียธรรม 6	10
ใบงาน เรื่อง สาราณียธรรม 6	11
แบบทดสอบหลังเรียน	13
บรรณานุกรม	15
ภาคผนวก	16
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน – หลังเรียน	17
เฉลยใบงาน เรื่อง สาราณียธรรม 6	18

คำแนะนำในการใช้เอกสารประกอบการเรียน เรื่อง หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

คำแนะนำสำหรับครู

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 6 เรื่องสารานุกรม 6 จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส33201 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สารศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ใช้เวลาในการจัดการเรียนรู้ จำนวน 1 ชั่วโมง การใช้เอกสารประกอบการเรียนเล่มนี้ ครูควรปฏิบัติดังนี้

1. ศึกษาคู่มือการจัดการเรียนรู้และเนื้อหาที่ต้องสอนโดยละเอียด
2. จัดเตรียมเอกสารประกอบการเรียน ให้อยู่ในสภาพการใช้งานได้ดี
3. ก่อนสอนครูควรชี้แจงหน้าที่ของนักเรียนและกำหนดข้อตกลงตลอดจนแนวทางการปฏิบัติตนขณะทำการสอนอย่างเคร่งครัด
4. ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ
5. ครูคอยดูแล ชี้แนะนักเรียนในระหว่างเรียนขณะใช้เอกสารประกอบการเรียน
6. ครูให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ เพื่อทราบถึงผลการพัฒนา และควรแจ้งคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนให้นักเรียนทราบ
7. ครูมอบหมายให้นักเรียนศึกษาเนื้อหาที่จะเรียนในชั่วโมงต่อไปมาล่วงหน้า
8. นักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์ ครูดำเนินการสอนเสริมความรู้นอกเวลาเรียนในช่วงเวลาที่เหมาะสม



คำแนะนำสำหรับนักเรียน

เอกสารประกอบการเรียน เล่มที่ 6 เรื่องสาราณียธรรม 6 จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียน รายวิชาพระพุทธศาสนา รหัสวิชา ส33201 หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สารศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในการศึกษาความรู้ จำนวน 1 ชั่วโมง จากเอกสารประกอบการเรียนเล่มนี้ ครูควรปฏิบัติดังนี้

1. ก่อนการใช้เอกสารประกอบการเรียน ให้นักเรียนศึกษาคำแนะนำให้เข้าใจ
2. นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 10 ข้อ
3. นักเรียนศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ และสาระสำคัญ
4. นักเรียนศึกษาเนื้อหาแต่ละเรื่องในเอกสารประกอบการเรียนให้เข้าใจ แล้วทำแบบฝึกกิจกรรมและตรวจคำตอบจากเฉลยในภาคผนวก ถ้าสงสัยให้ถามครูผู้สอน
5. เมื่อจบบทเรียนแล้ว ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ แล้วตรวจคำตอบจากเฉลยในภาคผนวก เพื่อทราบผลการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง
6. การประเมินผลแบบทดสอบหลังเรียน จากคะแนนเต็ม 10 คะแนน นักเรียนต้องได้ 8 คะแนนขึ้นไปจึงจะผ่านเกณฑ์ ถ้ายังไม่ผ่าน ให้นักเรียนศึกษาเอกสารประกอบการเรียนแล้วทำตามคำแนะนำเดิม จนกว่าจะผ่านเกณฑ์
7. ในการทำแบบทดสอบและแบบฝึกกิจกรรม นักเรียนต้องซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่ดูเฉลยก่อนเด็ดขาด
8. นักเรียนรวบรวมกระดาษคำตอบ ใบงานสำรองของเอกสารประกอบการเรียนแต่ละเล่ม เอกสารประกอบการเรียน และสมุดบันทึกความรู้ ส่งครูทุกครั้งเมื่อเรียนจบแต่ละชั่วโมง

(เริ่มเรียนรู้กันเลยเพื่อนๆ)



มาตรฐานการเรียนรู้

ส1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่นและปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

ตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/13 วิเคราะห์หลักธรรมในกรอบอริยสัจ 4 หรือหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- สาราณียธรรม 6
- 1. ความหมายของสาราณียธรรม 6
- 2. ประเภทของสาราณียธรรม 6
- 3. ความสำคัญของสาราณียธรรม 6

จุดประสงค์การเรียนรู้

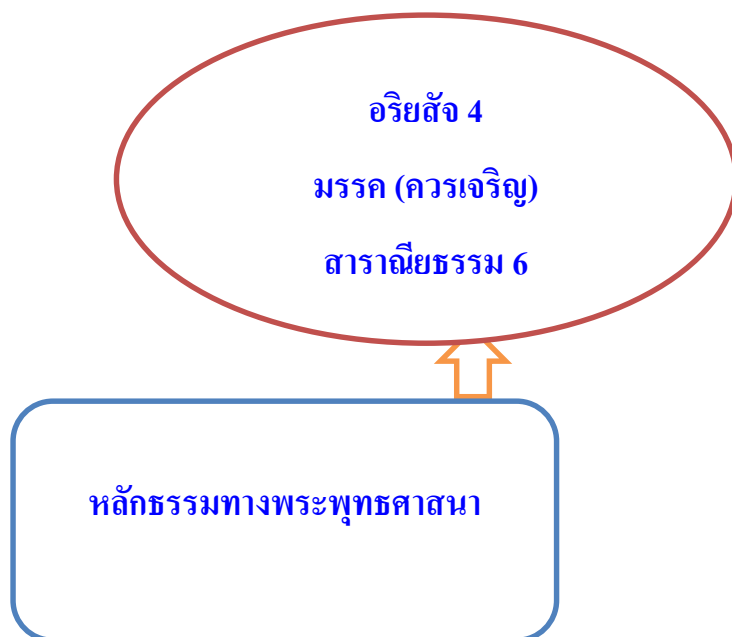
1. อธิบายความหมาย และประเภทของสาราณียธรรม 6 ได้
2. วิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นไปตามหลักธรรมเรื่องสาราณียธรรม 6 ได้
3. ร่วมกันกำหนดแนวทางในการปฏิบัติตนอยู่ร่วมกันตามหลักสาราณียธรรม 6 และสามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน และสังคมได้

สาระสำคัญ

สาราณียธรรม หมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึง เป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน ทำให้มีความเคารพกัน ช่วยเหลือกัน และสามัคคีพร้อมเพรียงกัน มี 6 อย่าง ได้แก่ เมตตาทายกรรม เมตตาวจีกรรม เมตตาเมโนกรรม สาธารณโกศิ สีสสามัญญตา ภูมิฐีสามัญญตา สาราณียธรรมทั้ง 6 ข้อ เสมือนบัญญัติ 6 ประการเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สงบสุข และทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ



ผังมโนทัศน์



แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง สาราณียธรรม 6

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมายกากบาท (x) คำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว (ข้อละ 1 คะแนน)

1. “ได้กัวยุ่นจำนวนหนึ่งมีปัญหาขัดแย้งกัน แล้วยกพวกตีกันอยู่เสมอ” นักเรียนคิดว่า ควรปลูกฝังหลักธรรมใด ให้ได้กัวยุ่นกลุ่มนี้
 - ก. มงคล 38
 - ข. อธิปไตย 3
 - ค. สาราณียธรรม 6
 - ง. ทศพิธราชธรรม 10
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการยกย่องว่ามีความสามัคคีกันในการทำกิจกรรมต่างๆ แสดงว่าพวกเขาปฏิบัติตามหลักธรรมใด
 - ก. พระสัทธรรม 3
 - ข. อุบาสกธรรม 5
 - ค. ทศพิธราชธรรม 10
 - ง. สาราณียธรรม 6
3. นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะได้ชื่อว่ามีสาราณียธรรม
 1. ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อออกปากร้องขอ
 2. แนะนำเพื่อนให้หลีกเลี่ยงจากอบายมุข
 3. นำสิ่งของที่ตนได้มาแบ่งปันให้เพื่อน ๆ
 - ก. ข้อ 1 เท่านั้น
 - ข. ข้อ 1 และข้อ 2
 - ค. ข้อ 2 และข้อ 3
 - ง. ถูกทุกข้อ
4. คนที่มี “สาธารณโภคี” ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติข้อหนึ่งในสาราณียธรรม 6 จะเป็นคนอย่างไร
 - ก. ไม่เห็นแก่ตัว
 - ข. มีระเบียบวินัย
 - ค. สุภาพเรียบร้อย
 - ง. เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น



5. “รัฐบาลที่มาจากหลายพรรคมีปัญหาในการแต่งตั้งรัฐมนตรีแน่” ถ้าไม่ต้องการให้เกิดปัญหานักเรียนคิดว่าควรนำหลักธรรมข้อใดมาปฏิบัติ
 - ก. อธิปไตย 3
 - ข. สาราณียธรรม 6
 - ค. วิปัสสนาญาณ 9
 - ง. ทศพิธราชธรรม 10
6. “อยู่ให้เขารัก จากไปให้เขาคิดถึง” ข้อความนี้จะสอดคล้องกับการมีหลักธรรมข้อใด
 - ก. อธิปไตย 3
 - ข. สาราณียธรรม 6
 - ค. วิปัสสนาญาณ 9
 - ง. ทศพิธราชธรรม 10
7. ข้อใดหมายถึง สาราณียธรรม 6
 - ก. ธรรมที่เป็นเหตุก่อให้เกิดความระลึกถึงกัน
 - ข. ธรรมที่เป็นเหตุก่อให้เกิดความรักกัน
 - ค. ธรรมที่เป็นเหตุก่อให้เกิดความเคารพกัน
 - ง. ถูกทุกข้อ
8. ข้อใดหมายถึง สีสสามัญญตา
 - ก. การกระทำที่ประกอบด้วยเมตตา
 - ข. การแบ่งปันเสียสละ
 - ค. การมีระเบียบวินัยเสมอกัน
 - ง. การเคารพเหตุผลของกันและกัน
9. ข้อใดหมายถึง ทิฐีสามัญญตา
 - ก. การกระทำที่ประกอบด้วยเมตตา
 - ข. การแบ่งปันเสียสละ
 - ค. การมีระเบียบวินัยเสมอกัน
 - ง. การเคารพเหตุผลของกันและกัน
10. สาราณียธรรม 6 ข้อใด หมายถึง ช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินของส่วนรวม
 - ก. เมตตากายกรรม
 - ข. เมตตาวจีกรรม
 - ค. เมตตามโนกรรม
 - ง. สาธารณโภคี



สาราณียธรรม 6

ความหมายของสาราณียธรรม

สาราณียธรรม หมายถึง ธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความระลึกถึง เป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน ทำให้มีความเคารพกัน ช่วยเหลือกัน และสามัคคีพร้อมเพรียงกัน (พระมหามุนี กิตติสาโร.2552 : 83) มี 6 อย่าง ได้แก่

1. เมตตากายกรรม หมายถึง ตั้งเมตตากายกรรม คือแสดงออกทางกายด้วยเมตตา เช่น ช่วยเหลือกันและแสดงกิริยาสุภาพ เคารพนับถือกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง



ภาพแสดง นักเรียนโรงเรียนกระสังพิทยาคม
กำลังช่วยมีจิตอาสาช่วยกันทำความสะอาดถนน
ภายในเทศบาลตำบลกระสัง อ.กระสัง จ.บุรีรัมย์
ที่มา : นายสุพจน์ วชิระพรไชย

การมีเมตตาเป็นที่ตั้งจะทำให้เกิดการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่เอาแต่ใจ ไม่นิ่งดูตายเมื่อเห็นเพื่อนมนุษย์ตกทุกข์ได้ยาก เริ่มจากคนในครอบครัว เช่น ญาติผู้ใหญ่ พี่น้อง เพื่อนร่วมสถาบัน รวมถึงคนร่วมชาติเดียวกัน กล่าวคือจะแสดงออกในทางที่เป็นไมตรี ไม่วางตนเป็นศัตรูกับใคร (दनัย ไชยโยธา และคณะ.2552 : 64)



2. เมตตาวจีกรรม หมายถึง ตั้งเมตตาวจีกรรม คือ แสดงออกทางวาจาด้วยเมตตา เช่น บอก
 แนะนำตักเตือนด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพต่อกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง



ภาพแสดง ท่านผู้อำนวยการโรงเรียนกระสังพิทยาคมได้มอบเกียรติบัตร
 ให้กับนักเรียนที่เป็นตัวแทนนักกีฬาฮอกกี้
 พร้อมทั้งกล่าวแสดงความยินดีที่ได้รับชัยชนะจากการแข่งขัน
 ที่มา : นายสุพจน์ วชิระพรไชย

บุคคลที่รู้จักใช้วาจา แสดงออกทางคำพูด จะไม่เกิดการกระทบกระทั่งกันด้วยคำพูด ไม่กล่าวติ
 เตียน หรือนินทาผู้อื่นทั้งต่อหน้าและลับหลัง รับผิดชอบในสารที่สื่อออกไป ในปัจจุบันอาจรวมถึงการใช้
 เทคโนโลยีข่าวสาร ที่มักใช้ข้อมูลที่เป็นเท็จมากกว่าข้อมูลที่เป็นจริง จึงทำให้เกิดความเสียหายต่อบุคคล
 อื่น ดังนั้น บุคคลผู้มีวิจกรรมอย่างรับผิดชอบ และมีเมตตา จะทำให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
 (วุฒินันท์ กันทะเตียน. 2555 : 119)



3. เมตตาโมกข์ หมายถึง ตั้งเมตตาโมกข์ คือตั้งจิตปรารถนาดี คิดต่อกันด้วยเมตตา ทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน เช่น มองกันในแง่ดี ยิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน



ภาพแสดง นักเรียนโรงเรียนกระสังพิทยาคมกำลังบริจาคโลหิต
ด้วยจิตที่ปรารถนาดี เพื่อให้แก่เพื่อนมนุษย์ที่กำลังได้รับความเดือดร้อน
ที่มา : นายสุพจน์ วชิระพรไชย

บุคคลที่มีความปรารถนาดีไม่คิดอิจฉาริษยา เฟ่งโทษต่อคนอื่น ย่อมมีคุณสมบัติเป็นผู้นำ คือคิดแต่ในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลอื่น สัตว์อื่น เมื่อมีความคิดที่ปราศจากความเบียดเบียนคนอื่น สังคมก็จะสงบสุข เพราะไม่เกิดการลงมือทำ เป็นการตัดขั้นตอนตั้งแต่จิตใจ คือไม่คิดทำร้ายใครไม่พยายาทำใคร (วุฒินันท์ กันทะเตียน. 2555 : 120)

4. สาธารณโภคี หมายถึง ได้สิ่งของใดมาก็แบ่งปันกัน คือ ได้ลาภอันชอบธรรม เฉลี่ยแจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมทั่วกัน แม้จะเป็นของเล็กน้อย ไม่รู้สึกลัวหวงแหน แต่นำมาแบ่งปัน ไม่เก็บไว้บริโภคใช้สอยแต่เพียงผู้เดียว (จรัส พยัคฆราชศักดิ์ และคณะ. 2554 : 62)



ภาพแสดง นักเรียนโรงเรียนกระสังพิทยาคม
ทำโครงการคุณธรรมจิตอาสา
ช่วยเหลือผู้ป่วยติดเตียงด้วยการนวด
เพราะการยึดคุณธรรมเรื่องความเมตตากรุณา
ที่มา : นายสุพจน์ วชิระพรไชย



5. สีสสามัญญตา หมายถึง มีศีลบริสุทธิ์เสมอกัน คือ มีความประพฤติสุจริตเสมอกับผู้อื่น ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจของหมู่ ประพฤติอยู่ในกรอบ มีความสุจริตถูกต้องตามระเบียบวินัย (จรัส พยัค ราชศักดิ์ และคณะ. 2554 : 62)



ภาพแสดง นักเรียนมีความซื่อสัตย์
เก็บเงินได้ส่งคืนเจ้าของ
ไม่ถือเอาสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง
ที่มา : www.dek-d.com/lifestyle/26370/

6. ทิฏฐิสามัญญตา หมายถึง มีทิฏฐิเสมอกัน คือ มีความเห็นชอบร่วมกับเพื่อน ร่วมหมู่ กลุ่มที่อาศัยด้วยกัน ในสังคมเดียวกัน ในหลักการสำคัญที่จะนำไปสู่ความเจริญหรือเป้าหมายอันนำไปสู่การแก้ปัญหา การกำจัดทุกข์



ภาพแสดง ความร่วมมือร่วมใจจากประชาชน
ทุกภาคส่วนร่วมกันปลูกต้นไม้เพื่อสร้าง
สิ่งแวดล้อมที่ร่มรื่น
“ โครงการดวงใจสีเขียว
ร่วมใจปลูกป่า เทิดไทม์หาราชินี ”
ที่มา : <http://oknation.nationtv.tv/blog/balladdrums/2013/09/03/entry-1>

ความสำคัญของสารานียธรรม 6

สารานียธรรมทั้ง 6 ข้อ เสมือนบัญญัติ 6 ประการเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข สงบสุข และทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ หมายถึง เมื่อกลุ่มบุคคล คณะบุคคล หรือสังคม พากันประพฤติคุณธรรมทั้ง 6 ข้อดังกล่าวแล้ว กลุ่มบุคคลนั้นๆ จะรู้สึกเห็นคุณค่าของเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เห็นใจกัน ร่วมมือกัน เอื้อเฟื้อกัน และพร้อมที่จะยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน โดยยึดเป้าหมายอันจะนำไปสู่ความสุข ความสำเร็จร่วมกันนั่นเอง (จรัส พยัค ราชศักดิ์ และคณะ. 2554 : 62)

ใบงานที่ 6.1 เรื่อง สารานิยธรรม 6



คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษา เรื่อง รู้จักสามัคคี

โรงเรียนสามัคคีเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงทางด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพเยาวชน นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนจะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้เป็นอย่างดี เพราะโรงเรียนจะเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตควบคู่กับการพัฒนาด้านวิชาการและด้านคุณธรรม กิจกรรมที่เด่นของโรงเรียน ได้แก่ การร่วมกันปลูกต้นไม้รอบสวนสาธารณะ การสร้างศาลาพักผ่อนริมน้ำ การบริจาคสิ่งของช่วยเหลือเด็กกำพร้าและเด็กพิการ การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การร่วมกิจกรรมบรรเทาสาธารณภัย การทำกิจกรรมร่วมกันของนักเรียนนั้นต่างก็ช่วยเหลือกันในการทำงานและพูดจาให้กำลังใจกัน ปฏิบัติตนตามกฎหมาย กติกาของหมู่คณะ เมื่อมีข้อตกลงอะไรกันทุกคนก็ปฏิบัติตาม ดังนั้นไม่ว่านักเรียนโรงเรียนสามัคคีจะไปร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานหรือองค์กรใดก็จะได้รับการชื่นชมอยู่เสมอ

ที่มา : คู่มือครูและแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา 2555 : 57

คำถาม นักเรียนโรงเรียนสามัคคีปฏิบัติตามหลักธรรมเรื่องสารานิยธรรม 6 ข้อใดบ้าง และส่งผลได้อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....



ใบงานที่ 6.2 เรื่อง สาราณียธรรม 6



- คำชี้แจง** 1. ให้นักเรียนร่วมกันกำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกันตามหลักสาราณียธรรม 6
2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม คละกันตามความสามารถ ร่วมกันทำงานตามหัวข้อที่ได้รับ แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน รูปแบบนำเสนอตามความถนัด
3. หัวข้อในการกำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกัน มี 4 หัวข้อ คือ 1.กำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกันในครอบครัว 2. กำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกันในชุมชน 3. กำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน 4. กำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกันในระดับประเทศ

หัวข้อ

ประเด็นการกำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกัน.....

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

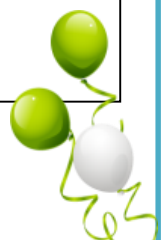
.....

.....

.....

.....

.....



แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง สาราณียธรรม 6

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน

คำชี้แจง จงทำเครื่องหมายกากบาท (x) คำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว (ข้อละ 1 คะแนน)

1. “อยู่ให้เขารัก จากไปให้เขาคิดถึง” ข้อความนี้จะสอดคล้องกับการมีหลักธรรมข้อใด
 - ก. อธิปไตย 3
 - ข. สาราณียธรรม 6
 - ค. วิปัสสนาญาณ 9
 - ง. ทศพิธราชธรรม 10
2. “รัฐบาลที่มาจากหลายพรรคมีปัญหาในการแต่งตั้งรัฐมนตรีแน” ถ้าไม่ต้องการให้เกิดปัญหา นักเรียนคิดว่าควรนำหลักธรรมข้อใดมาปฏิบัติ
 - ก. อธิปไตย 3
 - ข. สาราณียธรรม 6
 - ค. วิปัสสนาญาณ 9
 - ง. ทศพิธราชธรรม 10
3. นักเรียนควรปฏิบัติตนอย่างไรจึงจะได้ชื่อว่ามีสาราณียธรรม
 1. ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อออกปากร้องขอ
 2. แนะนำเพื่อนให้หลีกเลี่ยงจากอบายมุข
 3. นำสิ่งของที่ตนได้มาแบ่งปันให้เพื่อน ๆ
 - ก. ข้อ 1 เท่านั้น
 - ข. ข้อ 1 และข้อ 2
 - ค. ข้อ 2 และข้อ 3
 - ง. ถูกทุกข้อ
4. คนที่มี “สาธารณโภคี” ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติข้อหนึ่งในสาราณียธรรม 6 จะเป็นคนอย่างไร
 - ก. ไม่เห็นแก่ตัว
 - ข. มีระเบียบวินัย
 - ค. สุภาพเรียบร้อย
 - ง. เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น



5. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้รับการยกย่องว่ามีความสามัคคีกันในการทำกิจกรรมต่างๆ แสดงว่าพวกเขาปฏิบัติตามหลักธรรมใด
 - ก. พระสัทธรรม 3
 - ข. อุบาสกธรรม 5
 - ค. ทศพิธราชธรรม 10
 - ง. สาราณียธรรม 6
6. “เด็กวัยรุ่นจำนวนหนึ่งมีปัญหาขัดแย้งกัน แล้วยกพวกตีกันอยู่เสมอ” นักเรียนคิดว่า ควรปลูกฝังหลักธรรมใด ให้เด็กวัยรุ่นกลุ่มนี้
 - ก. มงคล 38
 - ข. อธิปไตย 3
 - ค. สาราณียธรรม 6
 - ง. ทศพิธราชธรรม 10
7. ข้อใดหมายถึง สาราณียธรรม 6
 - ก. ธรรมที่เป็นเหตุก่อให้เกิดความระลึกถึงกัน
 - ข. ธรรมที่เป็นเหตุก่อให้เกิดความรักกัน
 - ค. ธรรมที่เป็นเหตุก่อให้เกิดความเคารพกัน
 - ง. ถูกทุกข้อ
8. ข้อใดหมายถึง สีสสามัญญตา
 - ก. การกระทำที่ประกอบด้วยเมตตา
 - ข. การแบ่งปันเสียสละ
 - ค. การมีระเบียบวินัยเสมอกัน
 - ง. การเคารพเหตุผลของกันและกัน
9. ข้อใดหมายถึง ทิฏฐิสามัญญตา
 - ก. การกระทำที่ประกอบด้วยเมตตา
 - ข. การแบ่งปันเสียสละ
 - ค. การมีระเบียบวินัยเสมอกัน
 - ง. การเคารพเหตุผลของกันและกัน
10. สาราณียธรรม 6 ข้อใด หมายถึง ช่วยกันดูแลรักษาทรัพย์สินของส่วนรวม
 - ก. เมตตากายกรรม
 - ข. เมตตาวจีกรรม
 - ค. เมตตามโนกรรม
 - ง. สาธารณโภคี



วุดินันท์ กันทะเตียน. (2558). หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน พระพุทธศาสนา 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.
กรุงเทพฯ. บริษัท สำนักพิมพ์เอมพันธ์ จำกัด.





เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน

เล่มที่ 6 เรื่อง สารานุกรม 6



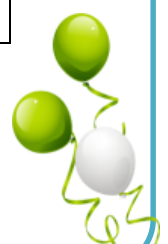
ข้อที่	คำตอบ
1	ค
2	ง
3	ค
4	ก
5	ข
6	ข
7	ง
8	ค
9	ง
10	ง

เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน

เล่มที่ 6 เรื่อง สารานุกรม 6



ข้อที่	คำตอบ
1	ข
2	ข
3	ค
4	ก
5	ง
6	ค
7	ง
8	ค
9	ง
10	ง



เฉลยใบงานที่ 6.1 เรื่อง สาราณียธรรม 6

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านกรณีศึกษา แล้วตอบคำถาม

กรณีศึกษา เรื่อง รู้จักสามัคคี

โรงเรียนสามัคคีเป็นโรงเรียนที่มีชื่อเสียงทางด้านการจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพเยาวชน นักเรียนที่จบการศึกษาจากโรงเรียนจะสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้เป็นอย่างดี เพราะโรงเรียนจะเน้นการพัฒนาทักษะชีวิตควบคู่กับการพัฒนาด้านวิชาการและด้านคุณธรรม กิจกรรมที่เด่นของโรงเรียน ได้แก่ การร่วมกันปลูกต้นไม้รอบสวนสาธารณะ การสร้างศาลาพักร้อนริมทาง การบริจาคสิ่งของช่วยเหลือเด็กกำพร้าและเด็กพิการ การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด การร่วมกิจกรรมบรรเทาสาธารณภัย การทำกิจกรรมร่วมกันของนักเรียนนั้นต่างก็ช่วยเหลือกันในการทำงานและพุดจาให้กำลังใจกัน ปฏิบัติตนตามกฎหมาย กติกาของหมู่คณะ เมื่อมีข้อตกลงอะไรกันทุกคนก็ปฏิบัติตาม ดังนั้นไม่ว่านักเรียนโรงเรียนสามัคคีจะไปร่วมกิจกรรมกับหน่วยงานหรือองค์กรใดก็จะได้รับการชื่นชมอยู่เสมอ

ที่มา : คู่มือครูและแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาพระพุทธศาสนา 2555 : 57

คำถาม นักเรียนโรงเรียนสามัคคีปฏิบัติตามหลักธรรมเรื่องสาราณียธรรม 6 ข้อใดบ้าง และส่งผลได้อย่างไร

คำตอบ นักเรียนโรงเรียนสามัคคีปฏิบัติตามหลักธรรม สาราณียธรรม 6 ได้แก่

1. เมตตาทายกรรม ช่วยเหลือเด็กกำพร้าและเด็กพิการ
2. เมตตาวจีกรรม พุดจาให้กำลังใจกันในการทำงาน
3. เมตตาเมโนกรรม มีความปรารถนาดีต่อผู้อื่นที่ได้รับความเดือดร้อน
4. สาธารณโมคิ มีการช่วยกันทำประโยชน์ต่อสาธารณะ มีการปลูกต้นไม้ สร้างศาลาพักร้อน
5. สีสสามัญญตา ปฏิบัติตนตามกฎหมาย กติกาของหมู่คณะ
6. ทิฏฐิสามัญญตา มีความเห็นชอบในการทำกิจกรรมต่างๆ และปฏิบัติตามกติกาของส่วนรวม

เฉลยใบงานที่ 6.2 เรื่อง สาราณียธรรม 6



- คำชี้แจง** 1. ให้นักเรียนร่วมกันกำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกันตามหลักสาราณียธรรม 6
2. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 4 กลุ่ม คละกันตามความสามารถ ร่วมกันทำงานตามหัวข้อที่ได้รับ แล้วนำเสนอหน้าชั้นเรียน รูปแบบนำเสนอตามความถนัด
3. หัวข้อในการกำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกัน มี 4 หัวข้อ คือ 1.กำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกันในครอบครัว 2. กำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกันในชุมชน 3. กำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกันในโรงเรียน 4. กำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกันในระดับประเทศ

หัวข้อ

ประเด็นการกำหนดแนวทางในการอยู่ร่วมกัน.....

1.....

2.....

3.....

4.....

5.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....(อยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอน).....

.....